

© Moment din spectacolul de dans al trupei Emmelea din Salonic

teatrului. Tot la Parma, Judith Malina, Hanon Reznikov și scenograful Luciano Damiani au condus câteva seminare, în timp ce, la Torino, Gabriele Vacis și scriitorul Dario Voltolini au dirijat „Mesaje și sticle”, un workshop care s-a transformat într-o montare țesută din mesajele scriitorilor prezenți la Bienală, scrise în limbi diferite.

Ediția torineză a prezentat, în paralel cu manifestarea oficială, Bienala Off, o inițiativă importantă pentru valorificarea altor două sute cincizeci de producții artistice, dintre care patru cincimi aparțineau artiștilor locuitori în regiune. În plus, impactul asupra teritoriului a fost consolidat prin extinderea în alte cincisprezece orașe piemonteze a întâlnirilor, reuniunilor etc. și prin reluarea unor întregi secțiuni prezentate mai întâi la Torino.

Din păcate, în ciuda așteptărilor de implicare socială, Bienala a fost înghițită, sufocată de marele oraș și s-a desfășurat într-un climat lipsit de aer și vitalitate, ceea ce, dată fiind prezența atât de multor tineri, e cu atât mai straniu; ca și cum entuziasmului i s-ar fi pus o surdină. Care sunt sentimentele ce-i îndeamnă pe artiștii de mâine spre opera de creație? Apare, dominant, un simțământ de angoasă, domolit, doar în scurte fulgerări, de optimism și de o ironie mușcătoare sau grotescă.

Traducerea: A.G.

Un festival de dramaturgie contemporană

Între 24 și 29 aprilie a avut loc la Budapesta o trecere în revistă a celor mai izbutite spectacole din dramaturgia contemporană maghiară, jucate în ultimul an. Manifestarea a fost organizată de Uniunea Teatrală Ungară, ajutată financiar și logistic de Ministerul Culturii, de Fondul Național pentru Cultură, de Fundația Soros, de Institutul Francez, de Institutul Goethe și de Consiliul Britanic. Timp de cinci zile, s-au întâlnit la spectacole și în colocvii invitați din Franța, Marea Britanie, Germania, Austria, Olanda, Belgia, România, Polonia, Finlanda, Țările Baltice, Rusia, Statele Unite ale Americii, Suedia, Danemarca.

Grupul de organizatori entuziaști, călăuzit de principiul conform căruia o artă teatrală vie nu poate exista fără dramaturgie autohtonă de calitate, și-a fixat drept țel să ofere regizorilor, traducătorilor, autorilor dramatici, secretarilor literari, unguri și străini, posibilitatea de a-și

© Scenă din spectacolul Matineu de Monori Lili și Székely B. Miklós

© Moment din spectacolul *Investigație în Cazul Trandafirilor* (Legendă criminală) de Darvasi László

forma o viziune cât mai cuprinzătoare asupra literaturii dramatice actuale din Ungaria.

În cadrul festivalului au putut fi văzute șase spectacole, selecționate de redactorii revistei de specialitate „Színház” („Teatrul”); în fiecare dimineață aveau loc colocvii susținute de oameni de teatru din diferite țări pe marginea dramaturgiilor naționale respective; spectacolele erau discutate seară de seară, după reprezentație. Pe toată durata festivalului s-a ținut pentru studenții actori și regizori un **workshop** pe baza unor texte din dramaturgia maghiară contemporană. De asemenea, s-au citit piesele unor dramaturgi foarte tineri, traduse în limbile germană și engleză. S-a organizat și o expoziție-târg de carte de teatru. S-a conceput un program dens pentru popularizarea, consacrarea și situarea pe poziții competitive a dramaturgiei contemporane maghiare. Pentru asta s-a avut în vedere invitarea unui mare număr de oameni de teatru străini, care pot acționa în vederea împlinirii acestor deziderate în toate colțurile lumii civilizate. Din cele câteva duzini de producții vizionate, comisia de selecție a ales pe cele ce depășesc sfera interesului local. Performanța a fost cu atât mai mare cu cât spectacolele nu au fost traduse la cască. Fiecare piesă era prezentată, în rezumat, în caietul-program al festivalului. Spectacolele valorificau textul, cuvântul construind o rețea de relații între personaje și punând în valoare măiestria actorului. Am putut vedea un teatru căruia i s-a redat condiția primordială, aceea de a fi **arta cuvântului rostit**.

Nu vreau să fac o trecere în revistă a titlurilor prezentate sau o analiză a spectacolelor. Au fost și mai bune, și mai rele, și excepționale. Vreau doar să consemnez o inițiativă demnă de toată lauda, petrecută

într-o țară vecină, cu probleme teatrale asemănătoare cu ale noastre. Căci s-a pus degetul pe rană atunci când s-a spus: există o problemă a dramaturgiei contemporane maghiare. În ultimii zece ani a scăzut mult interesul față de dramaturgie, ca gen. Înainte de căderea comunismului, în aria Europei centrale și de Răsărit teatrul era o importantă componentă a vieții culturale. Teatrul spunea lucruri care nu puteau fi spuse altundeva și altcumva decât prin limbaj teatral. Azi, teatrul își găsește cu greu loc în societate. Formele consacrate în care el funcționa, în anii '60-'80, s-au dizolvat. După somnolența din '90, dramaturgii au început să scrie lucrări care, acum, după ce s-au jucat, permit unele concluzii: s-au produs modificări esențiale în filosofia limbajului, ajungându-se până la pulverizarea sa. Limbajul dur, frust, fără perdea este, la urma urmei, proiectarea în comunicarea cu cei din jur a unor stări de spirit tensionate, specifice unor oameni marcați psihic de tumultul vieții agitate, stresante, de la sfârșitul acestui mileniu, indiferent de poziția lor socială, de pregătire sau educație. O altă caracteristică a acestei noi dramaturgii este faptul că unele piese au fost scrise de o echipă întreagă, prin conlucrarea dintre autor, regizor, actori. Subiectele se concep, se îmbogățesc, se finalizează printr-o susținută muncă în timpul repetițiilor.

Această primă ediție a Festivalului de dramaturgie contemporană maghiară de la Budapesta a deschis o cale prielnică unei tradiții. La unul dintre colocvii ni se comunica statistic că, din totalul studenților de la Filologie, doar 10% aleg drept exercițiu literar de compoziție genul dramatic. Vreau să cred că asemenea manifestări vor contribui la mărirea acestui procent.

ANA SCARLAT